14.2.2026

EDUSKUNNAN HALLINTOVALIOKUNNALLE

Viite: VNS 6/2025 vp

Asia: Lausunto koskien Valtioneuvoston selontekoa sisäisestä turvallisuudesta

Pyydettynä lausuntona Suomen Syyttäjäyhdistys ry. (myöhemmin SSY) lausuu seuraavaa:

1. Aluksi

Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta on kattava selvitys tämän hetken tilanteesta ja eri haasteista.

SSY toteaa, että yleisesti ottaen olisi tärkeää toimia proaktiivisesti jo ennen kuin ongelmat pääsevät pahenemaan, mikä edellyttää aktiivista ja ennakkoluulotonta otetta eri viranomaisissa ja lainsäädännössä. Tilanteet saattavat muuttua nopeastikin, joten ketterä sekä ratkaisukeskeinen toiminta kaikilla tasoilla on tärkeää.

Jäljempänä lausutaan siinä järjestyksessä kuin selonteossa on asioita esitetty – otsikot selonteosta.

2. Sisäinen turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

Suomen sisäisen turvallisuuden tilanne on yleisesti ottaen vakaa ja että Suomi on oikeusvaltio. Tämä ei ole kuitenkaan itsestäänselvyys, vaan se vaatii ylläpitoa ja turvaamista jatkuvasti. Jo tällä hetkelläkin esimerkiksi rikosprosessien kestot ovat huolestuttavan pitkiä, ovat olleet jo pidemmän aikaa eikä tilannetta ole saatu korjattua. Samalla kun maailma globalisoituu, monet rikokset monimutkaistuvat ja kansainvälistyvät. Samalla järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvät väkivaltarikokset raaistuvat. Sitä vastoin on selvää, että oikeushallinnon resurssit ja voimassa oleva lainsäädäntö eivät vastaa muutoksessa olevan tilanteen mukanaan tuomiin haasteisiin. Resursseja on lisättävä ja/tai ainakin lainsäädäntöä on kevennettävä, jotta jo valmiiksi ylikuormittunut henkilöstö pystyy vastaamaan näihin haasteisiin. Myös oikeushallinnon henkilöstön suojaaminen on tulevaisuudessa tärkeää.

On totta, että Suomen ulkoinen turvallisuusympäristö on muuttunut perustavanlaatuisesti ja pitkäkestoisesti. Siksi on tärkeää, että sisäinen turvallisuus varmasti on niin hyvä kuin mahdollista, jotta olisi maallamme mahdollisimman hyvä resilienssi suhteessa ulkoisiin uhkiin.

Selonteossa todetaan muun muassa kaksi asiaa. Ensiksi todetaan: osana arjen turvallisuuden tuottamista on oikeushallinnon palvelut, ja toiseksi todetaan: rikostutkinnan työkuorma on kasvanut. Jälkimmäinen tarkoittaa suoraan myös, että syyttäjien ja tuomareiden työkuorma on kasvanut. Vaikka on totta – ainakin vielä – että rikosten tutkinta Suomessa on tehokasta, poliisin ja syyttäjien on yhä vaikeampaa selvitä tehtävistään nykyisillä resursseilla ja lainsäädännöllä. Osa rikoksista jää piilorikollisuudeksi myös, koska ihmiset eivät viitsi ilmoittaa niitä tietäen, ettei poliisi ehdi tutkia niitä. Henkilöstö tekee kuitenkin parhaansa tuottaakseen oikeudellisia palveluita, mutta valitettavasti järjestelmä on auttamattoman hidas ja kankea. Tähän on välttämätöntä vastata virtaviivaistamalla rikostutkintaan ja oikeudenkäynteihin liittyviä lakeja kaikilla tasoilla. Kansalaisten luottamusta oikeushallintoon ja sitä kautta myös toisiinsa voitaisiin näin pitää yllä ja ehkä jopa parantaa. Edelleen pitää löytyä rohkeutta turvata riittävät resurssit oikeushallinnolle huolimatta valtion taloudellisesta tilanteesta.

3. Sisäisen turvallisuuden painopisteet ja tavoitteet

3.1. Vakava nuoriso- ja jengirikollisuus eivät saa kasvusijaa suomalaisessa yhteiskunnassa

Suurimmalla osalla nuorista tilanne rikollisuuden suhteen on parantunut, mutta samanaikaisesti rikokset kuitenkin kasaantuvat pienelle ryhmälle nuoria ja niihin liittyy huolestuttavia piirteitä kuten esimerkiksi nöyryyttäminen. Kuten selonteossa todetaan, oikein ajoitetuilla ja mitoitetuilla, riittävän laaja-alaisilla ja koordinoiduilla toimenpiteillä ehkäistään sekä nuorten väkivaltaista käyttäytymistä että katujengirikollisuutta. SSY kaipaa tähän kuitenkin konkretiaa. Vaikka erittäin hyvää yhteistyötä on tehty eri toimijoiden kesken, nykyisillä toimenpiteillä ja resursseilla Suomi jatkaa edelleen Ruotsin tiellä. Selonteossa todetaan, että: ”Samaan aikaan on varmistettava tehokas rikosvastuun toteutuminen sekä tuettava nuorten irtautumista rikollisesta toiminnasta.” Niin kuin monesti aikaisemminkin, SSY painokkaasti toteaa, että nykyinen rikosoikeusjärjestelmä on auttamattoman hidas ja kankea, jotta se mitenkään ehtisi puuttua tähän ongelmaan riittävän *nopeasti ja reaaliaikaisesti*. Esitutkintaan, pakkokeinoihin ja oikeudenkäynteihin liittyvät lainsäädäntömuutokset ovat välttämättömiä. SSY pitää ehdotettuja tiukennuksia rikoslakiin kannatettavina osana torjuntatoimenpiteitä. SSY ei kuitenkaan yhtään vähättele moniammatillista toimintaa, joka on tärkeä ja elimellinen osa rikostorjuntaa.

3.2. Järjestäytyneen ja vakavan rikollisuuden torjuntaan on panostettava oikeus yhteiskuntajärjestyksen turvaamiseksi

SSY viittaa jo edellä lausuttuun: esitutkintaa, pakkokeinoja ja oikeudenkäyntejä on tehostettava ja nopeutettava. Lisäksi erityisesti talousrikosten ennaltaehkäisyä tehostaisi liiketoimintakiellon tiukentaminen ja laajentaminen erityisesti tilanteissa, joissa jo määrättyä liiketoimintakieltoa kierretään keinotekoisin järjestelyin, kuten esimerkiksi kierrättämällä vastuuasemaa saman perheen tai intressipiirin sisällä, vaikka tosiasiallinen päätäntävalta säilyy liiketoimintaan määrätyllä.

3.3. Väkivaltaisten ääriliikkeiden ja terrorismin uhka hallitaan

SSY on samaa mieltä tässä kappaleessa esitetystä tilannekuvasta ja pitää esitettyjä toimenpiteitä kannatettavina.

3.4. Torjutaan laitonta maahantuloa tehokkaasti ja varaudutaan laajamittaiseen maahantuloon sekä hybridivaikuttamiseen rajoilla

SSY on samaa mieltä tässä kappaleessa esitetystä tilannekuvasta ja pitää esitettyjä toimenpiteitä kannatettavina. SSY kaipaa erityisesti käytännöllisiä ratkaisuita.

Lisäksi SSY ehdottaa harkittavaksi, että maahantulokiellon rikkomista koskevaa sääntelyä tiukennettaisiin. SSY ehdottaakin, että säädettäisiin maahantulokiellon rikkomisen törkeä tekomuoto. Kvalifiointiperusteita olisi ainakin kaksi: Jos samaa maahantulokieltoa rikotaan toisen kerran, tai jos ilmeisenä tarkoituksena maahantulolle on sellaisten rikosten tekeminen, joista on mahdollista tuomita vankeusrangaistus.

3.5. Suomalaista luottamusyhteiskuntaa suojataan vihamieliseltä informaatiovaikuttamiselta

SSY on samaa mieltä tässä kappaleessa esitetystä tilannekuvasta ja pitää esitettyjä toimenpiteitä kannatettavina.

Lisäksi SSY ehdottaa, että ainakin syyttäjälaitoksen ja tuomioistuinlaitoksen sekä myös asianajajien viestintää tehostettaisiin ja laajennettaisiin. Sama ksokee myös kaikkien muiden viranomaisten tiedotusta. Oikea-aikainen ja kansalaisille ymmärrettävässä muodossa (ei juristijargonilla) laaditut tiedotteet ja muu viestintä tukisivat vihamielisen informaatiovaikuttamisen vastaista työtä ja lisäisivät luottamusta viranomaisiin. Tällaista viestintää pitäisi voida tehdä myös kohdennetusti. Nykyisin oikeudenkäyntejä hoitavat juristit suhtautuvat julkisuuteen liiankin varauksellisesti, joskus jopa kielteisesti. Toisaalta viestinnän laajentaminen saataisi edellyttää julkisuuslain tarkastelua.

3.6. Vieraiden valtioiden vakoilutoiminnan uhkat torjutaan tehokkaasti

SSY on samaa mieltä tässä kappaleessa esitetystä tilannekuvasta ja pitää esitettyjä toimenpiteitä kannatettavina.

3.7. Suomi suojaa kriittistä infrastruktuuriaan

SSY on samaa mieltä tässä kappaleessa esitetystä tilannekuvasta ja pitää esitettyjä toimenpiteitä kannatettavina.

Lisäksi SSY toteaa, että hybridivaikuttamisessa tehdyt rikokset ja esimerkiksi juuri kaapelivaurioiden aiheuttaminen Suomen talousvesillä ovat juridisesti poikkeuksellisen hankalia rikosasioita. Niissä ei

ole myöskään odotettavissa vastaajien myötävaikutusta eikä halukkuutta syyteneuvotteluun, vaikka sellaiseen olisi mahdollisuus. On oletettavaa, että tämäntyyppiset rikosasiat tulevat lisääntymään, mikä tulee lisäämään syyttäjien työkuormaan entisestään. Ratkaisuna on joko resurssien lisääminen tai oikeudenkäyntien virtaviivaistaminen muissa rikostyypeissä, että voimavaroja saadaan kohdistettu tämänkaltaisiin rikoksiin.

3.8. Siviiliväestöä suojataan tehokkaasti laajoissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

SSY on samaa mieltä tässä kappaleessa esitetystä tilannekuvasta ja pitää esitettyjä toimenpiteitä kannatettavina.

4. Johtopäätökset

Selonteossa todetaan ihan oikein, että sisäisen turvallisuuden ylläpitäminen on valtion tärkeimpiä tehtäviä. Tästä huolimatta oikeuslaitos on ollut kroonisen ruuhkautunut vuosikymmenestä toiseen, eikä helpotusta ole näkyvissä. Koko rikosprosessiketjun toimijoiden resurssit tulisi turvata ja uskaltaa pitää ne riittävällä tasolla . Viimeisin ICT-projekti, eli AIPA-projekti, järjestelmä otettiin käyttöön ns. vaillinaisena ja vaikeuttaa syyttäjien työtä olennaisesti, vaikka sen piti helpottaa sitä. Lisäksi koko syyttäjälaitoksen vuosibudjetti on n. 50 miljoonaa euroa. Hyvää ei saa halvalla. Toisaalta – jälleen kerran – lainsäädännön turhien rönsyjen karsiminen parantaisi tilannetta. Tähänkin tulisi löytyä rohkeutta. Suomi on takamatkalla esimerkiksi syyttäjien määrässä, ollut jo pitkään. Cepejin mukaan Suomessa syyttäjiä oli vuonna 2022 7,9 per 100tuhatta, Ruotissa 11.1 per 100tuhatta.

Toimenpiteet ja linjaukset

SSY pitää selonteossa ehdotettuja toimenpiteitä kannatettavina.

Helsingissä 14.02.2026

Pia Mäenpää
Suomen Syyttäjäyhdistys ry:n
hallituksen puheenjohtaja

Mika Mäkelä
Suomen Syyttäjäyhdistys ry:n
hallituksen jäsen